

خشکسالی، روستانشینی در کرمان را با مشکل مواجه کرده است

جام جم کرمان

حکمت قاسمخانی

روستاهایی که یکی پس از دیگری خالی از سکنه می‌شوند و مردمانی که برای رهایی از بحران بی‌آبی و خشکسالی بار سفر بسته و زادگاه و محل زندگی خود را ترک کرده و به مرکز استان کوچ می‌کنند و باعث رشد و گسترش حاشیه‌نشینی شده‌اند؛ اینها نمایی از معضل بزرگ خشکسالی در استان کویری و پهناور کرمان است.

حفر چاه‌های غیر مجاز، روش‌های سنتی آبیاری اراضی کشاورزی و خشکسالی‌های چندساله در حالی باعث پایین رفتن سطح آب‌های زیرزمینی شده و منابع آبی استان کرمان را در وضع بحرانی قرار داده که اکنون وضع کم‌آبی در روستاهای استان کرمان بسیار حاد است و بسیاری از روستاها به دلیل نبود آب یا تخلیه شده‌اند یا با تانکر به آنها آبرسانی می‌شود.

مدیر عامل شرکت آب و فاضلاب روستایی استان کرمان با بیان این که اکنون در استان کرمان اهمیت، تامین و توزیع آب آشامیدنی کار فنی و پیچیده‌ای شده و منابع آبی از شهرها و روستاها فاصله گرفته است، می‌گوید:

یکی از مشکلات اصلی در روستاها ناپایداری سفره‌های آب زیرزمینی است و مشکلات کمی آب، تاثیر بسیاری بر کیفیت آب گذاشته و برداشت بی‌رویه از

منابع آبی زیرزمینی موجب اسیدی، شوری و تلخی آب‌ها شده است. علی‌رشدی، با اشاره به این که در شمال استان کرمان اقدام خوبی برای مصرف بهینه آب صورت گرفته است، می‌افزاید: در این مناطق مصرف آب کاهش یافته، اما در مناطق جنوبی و شرقی استان نیاز به اطلاع‌رسانی دقیق‌تری از وضع آبی استان و لزوم صرفه‌جویی در این زمینه داریم. وی با اشاره به این که ۵۱۷۷ روستا در استان کرمان وجود دارد که معادل ۱۰ درصد روستاهای کشور است، می‌گوید: بیش از ۷۳۰ روستا در این استان لوله‌کشی آب آشامیدنی ندارد و در سطح استان کرمان به ۹۰۶ روستا از طریق تانکر آبرسانی صورت می‌گیرد.

علی‌رشدی تصریح می‌کند: ۶۲۰ روستا که قبلاً تامین آب شده با کمبود آب مواجه هستند و برای این که این کمبود را برطرف کنیم به ۱۲۰ میلیارد تومان نیاز داریم. به گفته وی، بخشی از آب شرب روستاهای استان کرمان از طریق ۵۹۸ حلقه چاه تامین می‌شود و اولویت این شرکت آب‌رسانی به روستاهای فاقد آب است.

□ پیامدهای اقتصادی خشکسالی بر کرمان

طی دو سال گذشته خشکسالی بر اقتصاد استان در بخش کشاورزی تاثیر مستقیم گذاشته است. نماینده مردم شهرهای کرمان و راور و نایب‌رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با جام‌جم با اشاره به تاثیرات خشکسالی بر بخش کشاورزی کرمان می‌گوید: طی چند سال گذشته باغات زیادی در شمال استان کرمان خشک شده و در شهرهای رفسنجان، زرنند، راور و زنگی‌آباد حجم تولید پسته کاهش شدیدی داشته است. محمدرضا پورابراهیمی می‌افزاید: متأسفانه کم‌آبی شرایط خاصی را در بخش کشاورزی استان کرمان ایجاد کرده است و برآورد می‌شود سالانه ۱۰ درصد از حجم تولید محصول پسته استان کاسته می‌شود و اثرات آن در میزان درآمد و ارزآوری استان مشهود است. وی با بیان این که خشکسالی بر بخش تولید نیز اثر گذاشته است و در بخش فرآوری محصولات کشاورزی، به

دلیل کاهش میزان تولید محصولات بر میزان درآمد محصولات صادراتی استان اثرات غیر مستقیم می‌گذارد، تصریح می‌کند: علاوه بر این به دلیل خشکسالی در تعداد زیادی از روستاها آب شرب مورد نیاز مردم وجود ندارد و به دلیل خشک شدن چاه‌ها و چشمه‌ها، کوچ جمعیت در بسیاری از نقاط شروع شده و روستاها خالی از سکنه شده‌اند.

این نماینده مجلس، آبرسانی به روستاها را نشان‌دهنده وضعیت نگران‌کننده سکونت در این مناطق عنوان می‌کند و با بیان این که در بسیاری از روستاها امکان جابه‌جایی چاه‌ها برای تامین آب شرب وجود ندارد، می‌گوید: کوچ جمعیت از این روستاها به شهرهای اصلی یا خارج از استان کرمان افزایش یافته است و اکنون با یک پدیده جدید به نام کوچ ناشی از خشکسالی مواجه هستیم، نه کوچ ناشی از رسیدن به شغل بهتر و درآمد بیشتر که این وضعیت، شرایط خاصی را در استان کرمان ایجاد کرده است. پوراابراهیمی می‌افزاید: متأسفانه این وضعیت خاص است و امکان برگشت برای روستاییانی که محل زندگی خود را ترک می‌کنند، وجود ندارد.

خالی شدن روستاها از سکنه، گسترش حاشیه‌نشینی در کلانشهری همچون کرمان را در پی داشته است. روستاییانی که برای رهایی از تبعات خشکسالی به این

شهر کوچ کرده‌اند اکنون در شهرک‌های حاشیه این شهر ساکن شده و به دلیل نبود زمینه اشتغال و بیکاری به شغل‌های کاذب یا خرید و فروش مواد مخدر رو آورده‌اند. معضلی که به گفته نماینده مردم کرمان و راور در مجلس اثرات منفی خود را در بخش اجتماعی این شهر می‌گذارد و پیامدهای اجتماعی رشد حاشیه‌نشینی کرمان را درگیر کرده است. از سوی دیگر تبعات خشکسالی و بحران کمبود آب، بخش صنعت و معدن استان را تحت تاثیر قرار داده است. به گفته نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، بسیاری از واحدهای صنعتی در حال احداث در کرمان همچون پروژه‌های فولاد و پتروشیمی به دلیل نبود منابع آب قابلیت اجرا ندارند و سرنوشت چند هزار شغلی که پس از بهره‌برداری از این پروژه‌ها قرار بود ایجاد شود، نامشخص است.

محمدرضا پوراابراهیمی، با بیان این که امسال به طرح انتقال آب از منطقه بهشت‌آباد برای تامین آب شرب شمال استان کرمان بودجه تعلق گرفته و کار شروع شده است، می‌گوید: امیدواریم ظرف مدت دو سال این طرح به بهره‌برداری برسد و سالانه ۱۸۰ میلیون متر مکعب آب به شهرهای شمالی کرمان انتقال یابد.

وی بحث انتقال آب از صدقارود برای تامین آب شرب شهر کرمان و انتقال آب از خلیج فارس و دریای عمان برای بخش صنعت استان کرمان را از طرح‌های در حال اجرا برای رفع بحران کم‌آبی در این استان برشمرد.

